

İzinsiz Alma Davranışının

Olası Nedenleri;

Ψ Eksik kaldığını düşündüğü bir şeyleri tamamlama çabası

Ebeveynlerin üzerinde durması gereken ilk şey çocuğun hangi ihtiyaçtan dolayı yada neye doyum sağlamak için bu davranışı yapmak istediğini öğrenmek olmalıdır. Aile içerisinde mi bir sıkıntı yaşanmakta, çocuğa yeterince ilgi gösterilmemekte mi, ebeveynlerinin dikkatini mi çekmeye çalışıyor, sınıf arkadaşlarıyla bir problem mi yaşamış, bu davranışı yaparak gruba mı dahil olmaya çalışıyor, alım gücü olmadığı için istediği bir şey sürekli erteleniyor mu, kardeş kıskançlığı mı yaşıyor gibi sorular üzerinde durulup çocuğun duygusu-ihtiyacı doğru tespit edilip ona göre bir tutum sergilenmelidir.

Ψ Yetişkinlerin yanlış tutum ve davranışları

Ebeveynlerin, çocuklarına küçük yaştan itibaren mülkiyet kavramının üzerinde durmaması çocuğun kendisine ait olan veya olamayan nesnelere ayırt etmesini güçleştirmektedir. Dolayısıyla başkalarının eşyalarını izinsiz almakta bir sakınca görmez. Bu noktada anne baba tutumları çok önemlidir. Evet hiç bir anne-baba çocuğunun bu tür bir davranış içine girmesini istemez. Ancak uygulanan yanlış tutumlar ve bazen görmezlikten gelinen davranışlar zamanla bu davranışın kökleşmesine, çocukta alışkanlık haline gelmesine neden olur.

Çocuklarda 2 yaşına kadar mülkiyet kavramı gelişme göstermez. Her şeyin kendisinin olduğunu zanneder. Her eline aldığı şeyi 'Benim' diyerek kendi koruması altına alır. Bu konuda kendini engelleme gibi bir denetim mekanizması henüz gelişmemiştir.

Okul öncesi dönemdeki çocuk da ben merkezlidir yani her isteği istediği anda olsun diye bekler. Bu özellikler çocuğun görüp beğendiği bir eşyaya o anda sahip olma arzusunu ve izinsiz alma davranışını da beraberinde getirebilir. Arkadaşlarında görüp beğendiği ufak bir araba, toka, boya kalemi gibi eşyaları ya da sınıfa ait bir nesneyi izin almadan çantasına, cebine koymak, marketten çıktığınızda elinde parası ödenmeyen bir şeylerin olması, misafirlğe gittiğiniz evden bir eşyayı çantasına atmak vb davranışlar bu dönemdeki çocuklara normal gelir. Beğendiği için sahip olmak ister, bunda da bir yanlış görmez.

İleri yaşlarda görülen **kleptomani** ise kişinin tekrar eden istem dışı ve dürtüsel çalma davranışı olup kişi yaptığı davranışın yanlış olduğunu toplumsal kurallara uymadığını bile kendisini çalma davranışından alıkoyamaz. Böyle bir durum uzman yardımı alınması gereken **psikolojik bir rahatsızlığa** işaret eder. Bu durumun okul öncesi dönemde görülen izinsiz alma davranışıyla karıştırılmamalıdır.

ÇOCUKLARDA İZİNSİZ ALMA DAVRANIŞI VE ÖNLEME YÖNTEMLERİ

İzinsiz alma davranışında gelişim dönemi özelliklerinin etkisi:

Ψ Duyu-Hareket Dönemi (0-2 yaş)

Bu dönem çocuğun merakla etrafı keşfetmeye çalıştığı dönem olduğu için çocuk hoşuna giden bir şeyleri alır bunun herhangi bir olumsuz anlamı yoktur.

Ψ İşlem Öncesi Dönem (3-6 yaş)

Bu dönemde çocuklar benmerkezcidirler ve kendisini dünyanın merkezinde görür. Dolayısıyla bu yaş dönemindeki çocuğun başkasına ait bir eşyayı oyuncacı alması çok olağandır. Bu durumda önemli olan çocuğa verilecek tepki ve konuşmalardır.

Ψ Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş)

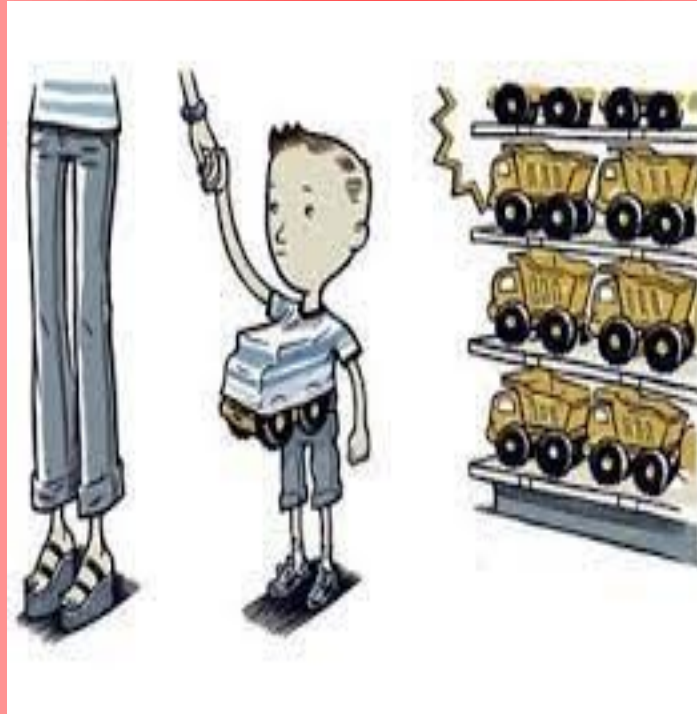
Bilişsel olarak çocuk gelişim gösterse de soyut kavramları anlamlandırmakta güçlük çekebilir. 7 yaşından sonra mülkiyet kavramı ile ilgili fikirleri olur ancak yanlış olduğunu bile bile dürtüsü kontrol etmekte zorlanabilir. Bu durumda çocuğun davranışının nedeni üzerinde, neden yapmaması gerektiği konusunda suçlayıcı tavra girmeden konuşmak gerekmektedir.

Ψ Soyut İşlemler Dönemi (12+ yaş)

Soyut düşünebilmenin başladığı bu dönemde, otoriteye karşı gelme ve akran grubunda kabul ihtiyaçları nedeniyle sergilenen her tür olumsuz davranış anne-baba için önemli bir mesajdır. Ebeveynlerin bu davranışlara karşı çok dikkatli olması gerekmektedir.

Çocuğunuzun İzinsiz Alma Davranışını Önlemek İçin;

- Ψ Küçük yaşlardan itibaren mülkiyet duygusunu öğretin. Benim/Başkasının ayrımı üzerinde durun.
- Ψ Bir başkasının eşyasını almak için izin almak gerektiğini öğretin, ona model olun, dürüst davranışını ödüllendirin.
- Ψ Çocuğunuzla olan ilişkinizi korku temelli inşa etmeyin, onunla yakın bir ilişki geliştirin.
- Ψ Bir eşyaya sahip olmak istediğinizde izin almak, anne/babaya iletmek, para biriktirmek gibi buna uygun yollarını öğretin.
- Ψ İzinsiz almanın neden yanlış olduğu üzerine konuşun, sonuçlarından bahsedin.

Eğer çocuğunuz başkasına ait bir eşyayı izinsiz alıp eve getirirse;

- Ψ Ne olursa olsun ilk anda mutlaka sükunetinizi koruyun, sizin verdiğiniz tepkilerin çocuğunuzun bir sonraki davranışı üzerinde etkisi olacaktır.
- Ψ Fazla tepki vermemekle birlikte bu konunun önemli bir konu olduğunun altını mutlaka çizin. Diğer ebevyini de durumdan haberdar edin ki hiçbir şey olmamış gibi davranmasın.
- Ψ Çocuğunuzun izinsiz aldığı eşyayı telafi etmesi için yönlendirmelerde bulunun ki yaptığı davranışın sonucunu yaşasın.
- Ψ çocuğunuza duygu durumunuzdan bahsedebilirsiniz ancak çocuğunuzla konuşurken onun kendini yalancı yada hırsız gibi hissetmesine neden olmayın.
- Ψ Çocuğunuz yaptığı davranışı inkar ediyorsa muhtemelen kendini koruma ihtiyacı içerisindedir. Dolayısıyla çocuğunuzun dürüst olduğu zamanlarda nasıl geribildirim verdiğiniz çok önemli. Böyle bir durumda çocuğunuza bu konuyu beraber çözeceğinizin garantisini verin ve size güvenmesini sağlayın.
- Ψ Çocuğunuzun onun kötü bir çocuk değil sadece yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlatın.
- Ψ Çocuğunuzdan asla sevginizi geri çekmeyin , bununla tehdit etmeyin.

Eğer tüm çabalarınıza rağmen izinsiz alma davranışı devam ediyor ve bu davranışa eşlik eden başka uyum problemleri de varsa konuyla ilgili bir uzmandan yardım almanız gerekli olabilir.